

Fantastiske fortællinger

Romaner om f.eks. smukke feer, stinkende drager og savlende monstre er blevet populære. Læs her om genren fantastiske fortællinger og om, hvad der kendetegner en god fantasyroman.

Af Trine May

Den fantastiske verden er mere populær end nogensinde. Overalt i medierne møder vi det overnaturlige. I tv bombarderes vi med dokumentarprogrammer om overnaturlige fænomener – det, der ikke er nogen logisk forklaring på, i musikvideoer ser vi handlingsforløb, der overskrider virkeligheden – og ikke mindst i computerspil færdes vi side om side med overnaturlige skabninger i magiske universer, hvor alt kan ske. Vi drages med andre ord i disse år mod det mystiske, mod det uforklarlige.

Også på bogfronten er der de seneste 20 år kommet et utal af både ny- og genudgivelser af romaner, hvor handlingen foregår i et fantastisk univers. Disse tekster kalder vi fantastiske fortællinger.

For alle fantastiske fortællinger gælder, at der i løbet af historien sker noget overnaturligt. Det kan dog være meget forskelligt, hvordan de fantastiske indslag præsenteres og optræder. De fantastiske

fortællinger opdeles sædvanligvis i tre kategorier, hvor de to dominerende kaldes high fantasy og low fantasy.

En verden - den magiske

Her udspilles hele historien i et magisk univers – og der findes ikke en verden som vores. Handlingen er ofte henlagt til en tid, der kan minde om middelalderen, og der optræder fantastiske væsener som drager, kæmper, monstre m.m.

De overnaturlige væsener kan have magiske objekter som flyvende tæpper, tryllestave, magiske sværd eller lignende. Et verdensberømt eksempel på en sådan high fantasy-tekst er Tolkiens 'Ringenes herre'. Som et dansk eksempel kan nævnes Lene Kaarbergs serie om 'Skammerens datter'. I disse romaner foregår hele handlingen i en lukket fantasyverden.

Ringenes herre'. Som et dansk eksempel kan nævnes Lene Kaarbergs serie om 'Skammerens datter'. I disse romaner foregår hele handlingen i en lukket fantasyverden.

Den magiske og den virkelige verden

I denne kategori af fantastiske fortællinger kører handlingen på to planer – der er to verdener: en real-

verden, som den vi kender fra vores egen hverdag – altså den virkelige verden. Og så er der en fantastisk verden med overnaturlige væsener, hvor alt kan ske.

Harry Potter-bøgerne er et eksempel på en tekst i denne kategori. Her har vi Mugglervorden, som repræsenterer realverdenen. Den er skildret grå og kedelig, og personerne i denne verden er fremstillet karikerede – ja, nærmest latterlige. Vi har altså at gøre med en slags satire på småborgerligheden, og familien bor – for det ikke skal være løgn – på selveste Ligustervæng. Over for denne trivielle verden har vi på den anden side den fantastiske verden – den spændende verden på Hogwarts, hvor alt kan ske.

Hovedpersonen pendler så at sige mellem de to verdener. Et typisk træk i denne type fantastiske fortællinger er, at overgangen fra den ene verden til den anden markeres tydeligt.

Overgangen kan foregå gennem en dør, en mur, en skabslåge eller andet. Denne overgang kaldes *den magiske passage*.

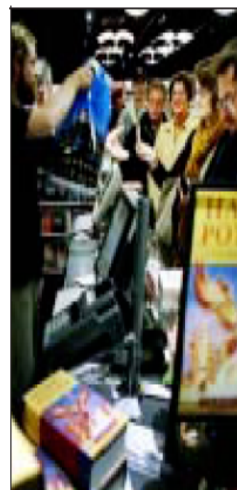
Hvis en person fra realverdenen møder en person eller et væsen fra den magiske verden, kaldes det det magiske sammenstød. Ved sådanne sammenstød er personen fra realverdenen – og i særlig grad, hvis det er en voksen – ofte meget tøvende over for det fremmede. De voksne bliver repræsentanter for den kedelige, trivielle, forudsigelige dagligdag – og barnet (hovedpersonen), som krydser grænsen mellem de to verdener, bliver repræsentant for det modsatte. Man kan sige, at det rationelle konfronteres med det irrationelle.

En forlængelse af virkeligheden

I den tredje kategori af fantastiske fortællinger begynder historien ofte i en ganske almindelig hverdags-situation. Indimellem kommer der imidlertid fantastiske indgreb i denne ellers helt realistiske verden.

Dette indgreb kan forekomme via en budbringer – en magisk agent.

En dansk forfatter, der skriver i denne genre, er Louis Jensen. Af hans værker i genren kan nævnes 'Skelettet på hjul', hvor budbringeren er en lysengel. Også i Bjarne Reuters 'En som Hodder' møder vi en sådan budbringer – en fe. En anden og nyere forfatter, der skriver i denne kategori, er Hanne Kvist, som er rost for sin fantastiske roman 'Drengen med sølvhjelm'.
Foto: Thomas Borgberg.

HARRY POTTER. Køen var lang foran Politikens Boghal i København, da den engelske udgave af "Harry Potter og Fønixordenen" udkom i juni 2003. - Foto: Thomas Borgberg.

I den gamle klassiske børneroman havde man et romantisk syn på barndommen. Børn var ansvarstunge, kunne løbe og lege, og hvis der opstod problemer, tog de voksne ansvaret.

Barndommen var tryk. Sådan forholder det sig ikke i den moderne fantastiske fortælling. Her er det barnet (romanens hovedperson), der er den ansvarlige, den

kompetente - og forældrene fremstilles nærmest groteske og latterlige, og indimellem direkte onde. Jævnfør igen beboerne på Ligu-stervænget.

Temaer i de fantastiske fortællinger

Genren fantastiske fortællinger er også blevet kaldt tabuernes genre, da den ofte drejer sig om store, tunge og filosofiske emner/etiske problemstillinger, som livet og døden - det gode og det onde - sorg og angst, men selv om historien udspiller sig i en fantastisk verden, med alt hvad det indebærer, kan den alligevel fortælle os noget, vi kender fra vores egen hverdag - noget om hverdagsproblemer, som vi alle sammen kender til.

Et andet gennemgående træk i mange af de fantastiske fortællinger er det faktum, at de henviser til tidligere skrevne tekster. Forfatterne bruger i mange tilfælde ældre tekster som inspirationskilder og låner træk fra bl.a. myter og eventyr. En ny tekst kan så at sige lægge sig oven på en tidligere skrevet tekst og bruge den gamle tekst som en slags skabelon. Dette fænomen kaldes intertekstualitet.

De fantastiske fortællingers historie

Selv om de fantastiske fortællinger er meget populære lige nu, har genren eksisteret længe. I 1800-tallet udkom E.T.A. Hoffmanns 'Det

PLETSKUD. Fortællingen 'Ringenes Herre' er blevet filmatiseret, og filmen var et pletskud for både elskere af Tolkiens fortællinger og for de mennesker, der har puttet penge i filmprojektet. - Foto: Polfoto.

fremmede barn' og senere Lewis Carrolls 'Alice i Eventyrland'. Også vores egen H.C. Andersen bidrog med flere fantastiske fortællinger.

I midten af 1900-tallet udkom C.S. Lewis' Narniaserie - og Astrid Lindgrens 'Mio, min Mio' og 'Brødrene Løvehjerte' er kendte og stadig elskede low fantasy-tekster,

som har inspireret mange senere udgivelser.

Michael Endes roman 'Den uendelige historie' fra 1979 er ligeledes en bog, der har haft betydning for mange følgende udgivelser. 1970'ernes udgivelser på børnebogssområdet var mest præget af realistiske, problemorienterede bøger

- men i midten af 1980'erne vendte tendensen sig klart mod de fantastiske fortællinger.

Bjarne Reuters 'Shamran - den som kommer' og Knud Holtens serie 'Alex på eventyr' var med til at vende udviklingen, og herefter kom der op gennem 1990'erne og til i dag utallige danske fantastiske

fortællinger fra bl.a. Louis Jensen, Bent Haller, Cecilie Eken og Lene Kaaberbøl for blot at nævne nogle få. Fra England må foruden Harry Potter-bøgerne nævnes Philip Pullmans trilogi 'Det gyldne kompas', 'Skyggernes kniv' og 'Ravkikerten'.